

OCAK-HAZİRAN 1999 DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar,
□ <http://www.tcmb.gov.tr> □ internet adresinde,
□ [Yayımlar/Sürekli Yayınlar/6.Türkiye](#) □ [nin Ödemeler Dengesi](#)
[İstatistikleri](#) □ başlıkları altında yer almaktadır.

1999 yılı Ocak-Haziran dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 1999 Ocak-Haziran dönemine ilişkin ihracat gelirlerinin % 7.1, bavul ticaretinin % 59.5, ithalat harcamalarının (CIF) ise % 21.9 oranında azalması sonucu dış ticaret açığı % 38 oranında daralmıştır. Diğer mal ve hizmetler ile Karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 28.7 oranında azalarak 4,159 milyon ABD doları olmuştur. 1998 Ocak-Haziran döneminde 1,296 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 1999 yılının aynı döneminde 259 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

1998 Ocak-Haziran döneminde 2,182 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin ilave edilmesiyle 15,765 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **İhracat (FOB)** gelirleri, 1999 yılının aynı döneminde 883 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile, 13,537 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 736 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında 22,891 milyon ABD doları olan **İthalat (FOB)** harcamaları, 1999 yılı aynı döneminde 580 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere 17,955 milyon ABD dolarına düşmüştür. Bu gelişmeler ışığında, 1998 Ocak-Haziran döneminde 7,126 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 1999 yılı aynı döneminde % 38 oranında azalışla 4,418 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2- Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, geçen yılın aynı dönemine göre % 36.4 oranında azalarak 1,791 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 9.5 oranında artış göstererek 1,161 milyon ABD dolarına ulaşmış, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 665 milyon ABD doları azalışla 6,157 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** içerisinde yer alan **turizm giderleri** % 15.4 azalmış, **faiz giderleri** % 25.3 artmış, **diğer hizmet giderleri** ise % 4.6 oranında azalarak sırasıyla 867, 2,713 ve 3,962 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Karşılıksız transferler kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 4 oranında artarak, 2,404 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

1999 yılı Ocak-Haziran döneminde **sermaye hareketleri (rezerv hariç)**ndeki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

- **Net doğrudan yatırımlar** geçen yılın aynı dönemine göre % 20.5 oranında artarak, 265 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.
- **Portföy yatırımları** kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından **tahvil ihracı** yoluyla 1998 yılı Ocak-Haziran döneminde 1,383 milyon ABD doları tutarında, 1999 yılının aynı döneminde ise geri ödemelerdeki artış nedeniyle 1,042 milyon ABD doları tutarında net giriş olduğu, diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında net menkul değer alım-satımlarının 1998 Ocak-Haziran döneminde 873 milyon ABD doları çıkışla sonuçlandığı, 1999 yılının aynı döneminde ise 738 milyon ABD doları net giriş olduğu, buna karşın yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 910 ve 382 milyon ABD doları net giriş gösterdiği gözlenmektedir. Sonuç olarak, 1998 yılı Ocak-Haziran döneminde 1,420 milyon ABD doları net giriş gösteren **portföy yatırımları**, 1999 yılının aynı döneminde yine 2,162 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.
- **Uzun vadeli sermaye hareketlerinde** 1998 yılı ilk altı aylık döneminde 2,607 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılı aynı döneminde 949 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. **Uzun vadeli döviz kredi kullanımları** 6,003 milyon ABD dolarından 4,304 milyon ABD doları düzeyine inmiş olup, sözkonusu azalış, bankaların ve özel sektörün uzun vadeli borçlanmalarındaki azalmadan kaynaklanmıştır. **Anapara geri ödemeleri** 3,756 milyon ABD dolarından 5,341 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Bu dönemde **kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarındaki** net artış, 1998 yılının ilk altı ayında 360 milyon ABD doları iken, 1999 yılının aynı döneminde 88 milyon ABD doları olmuştur.
- **Kısa vadeli sermaye hareketleri**, yükümlülükler yönünden incelendiğinde, 1998 ve 1999 yılları Ocak-Haziran dönemlerinde sırasıyla 2,978 ve 1,814 milyon ABD doları net giriş olduğu gözlenmektedir. **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 1998 yılının ilk altı ayında net 489 milyon ABD doları giriş olurken, 1999 yılının aynı döneminde net 714 milyon ABD doları giriş olmuş; ayrıca **özel sektörün sağladığı krediler** kaleminde aynı dönemlerde gözlenen 1,244 milyon ABD doları ve 1,660 milyon ABD doları net giriş sonucu, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi sözkonusu dönemlerde sırasıyla 1,860 milyon ABD doları ve 2,403 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Mevduat hesaplarında** 1998 Ocak-Haziran döneminde 1,118 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılının aynı döneminde, çoğunlukla, bankaların döviz tevdiat hesaplarındaki azalmadan kaynaklanan 589 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. **Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar** bölümünde önemli büyüklüğe sahip olan **bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevduatları** kalemi 1998 Ocak-Haziran döneminde

819 milyon ABD doları, 1999 yılı aynı döneminde ise 61 milyon ABD doları azalma göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Bu gelişmeler ışığında, resmi rezervler 1998 yılı Ocak-Haziran döneminde 8,090 milyon ABD doları artarken, 1999 yılı aynı döneminde artış 3,536 milyon ABD doları olmuştur.